

Foredrag i Danmarks Radio 22. august 1945. Ökonimiske og politiske Forhold i Island under Krigsaarene, Bjarni Benediktsson

Bjarni Benediktsson – Foredrag i Danmarks Radio 22. august 1945. Ökonimiske og politiske Forhold i
Island under Krigsaarene, Bjarni Benediktsson

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnámálamaðurinn
Askja 2-8, Örk 7

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

F O R E D R A G I D A N M A R K S R A D I O

22. Aug. 1945 kl. 18.00 - 18.30

Ökonomiske og politiske Forhold i Island under Krigsaarene.

Ærede Lyttere.

Ved Krigsudbrudet i September 1939 opholdt jeg mig i Island for at paabegynde Udförelsen af et Opvarmningsanlæg for Reykjavik By, hvor naturligt varmt Vand fra Jorden skulde benyttes til Opvarmning af Byen. Jeg havde den Gang arbejdet 2½ Aar i Island ved Udförelsen af 2 Vandkraftanlæg til Elektricitetsforsyning og siden Krigens Udbrud har jeg været fast bosiddende i Island i mere end 5 Aar. Derved har jeg faaet Lejlighed til at föolge dette Lands Udvikling paa alle Omraader i disse begivenhedsrige Aar, og vil nu forsöge at give mine Tilhörerere en Oversigt over de ökonomiske og politiske Forhold.

I 1939 stod Island ved Afslutningen af en ökonomisk Krise, som havde varet i næsten 10 Aar. Islands Eksport bestaar af Fiskeriprodukter, som för Krigen var Klipfisk, fersk Fisk, Saltsild, Sildeolie, Sildemel, Levertran og Fiskekonserves, og enkelte Landbrugsprodukter som saltet og frosset Lammeköd samt Uld. Eksporten bestod saaledes for Störstedelen af Födemidler, hvis Priser paa Verdensmarkedet var faldet stærkt under Verdenskrisen 1930 - 33. Dertil kom yderligere at den spanske Borgerkrig fra 1936 helt ödelagde Klipfiskemarkedet. Island havde saaledes de sidste Aar för Verdenskrigen været henvist til at leve af Eksport af Saltsild, især til Sverrige, Sildeolie, Sildemel og fersk Fisk særligt til Tyskland samt Levertran til Medicinalbrug. Det havde været nödvendigt at indskrænke Importen af alle Varer meget stærkt og det var med yderste Besvær at Balancen i Handelsomsætningen kunde opretholdes.

Tiltrods for disse Vanskeligheder havde den islandske Nation fortsat sin tekniske Udvikling af Landets Hjelpekilder, men havde for en stor Del maattet söge udenlandske Laan hertil. I 1935 - 37 byggede Reykjavik Kommune et stort Vandkraftanlæg til Elektricitetsforsyning af Byen med Opland paa ialt 12000 HK. Dette Anlæg blev financieret af

svenske og danske Banker, projekteret af norske Ingeniører, forsynet med svenske Maskiner og bygget af danske Ingeniører. I 1938 - 39 byggede Akureyri, Islands næststørste By som ligger paa Nordlandet, et Vandkraftanlæg paa 2000 HK, som blev financieret af en dansk Bank, projekteret og bygget af danske Ingeniører og forsynet med Maskiner fra Norge og Danmark. Der blev endvidere bygget et Par moderne Sildeoliefabriker og nogle moderne Fryserier. Desuden fortsattes Bygning af Veje og Broer. Det islandske Samfund lod sig ikke standse i sine Bestræbelser for at bringe Landet paa Höjde med de andre nordiske Lande i erhvervsmæssig og social Henseende. Men vanskeligt var det og financieriel Hjælp maatte der söges, især hos de nordiske Stater. I 1937 begyndte Reykjavik Kommune at söge financieriel Hjælp til Bygningen af det för omtalte Varmeanlæg, först i England senere i Sverige og til Slut i Danmark, hvor der i Juni 1939 sluttedes Kontrakt om saavel Financiering som Udförelse. Dette anlæg havde sin særlig store Betydning derigennem, at det vilde blive meget valutabesparende, fordi det vilde overflödiggöre en aarlig Import af ca 30.000 Tons Kul, d.v.s. med de daværende Priser ca. 1½ Mill. isl. Kr. pr. Aar.

I Foraaret 1939 havde Island set sig nödsaget til at nedskære den isl. Krone med 20 %, saaledes at een isl. Kr. var lig med 83 d. Örer. Dette blev gjort for at faa flere isl. Kroner for Eksportvarerne, men til Gengæld blev de importerede Varer jo ogsaa dyrere og det skabte en Fordyrelse af Leveomkostningerne. Arbejdslönnen var i 1939 for ufaglærte Arbejdere 1.45 isl. Kr., for Haandværkere 1.90 Kr. Paa Grund af Klimaforholdene var der megen Arbejdslöshed om Vinteren og om Sommeren var det vanskeligt at skaffe fuld Beskæftigelse. Leveomkostningerne var betydeligt højere end i Danmark og man vil saaledes kunne forstaa, at den største Del af Befolkningen levede under trykkede ökonomiske Forhold. Gældsbyrden for Stat og Kommuner var betydelig og indenlandsk Kapital var meget begrænset.

I alt dette skabte Krigen en fuldstændig Forandring.

Der blev straks en stor Efterspörgsel efter Landets Produkter. Et Underskud paa den tyske Clearingkonto blev allerede de förste Krigsmaaneder udlignet. Med de Allieredes udvidede Blokadeerklæring i Novbr. 39 standsede Eksporten til Tyskland næsten helt, men England var i Stand

til at købe alt, hvad der kunde fremskaffes af Fiskeriprodukter til stigende Priser. Derimod var det begrænset, hvad England kunde levere Island og det blev nødvendigt at importere-foruden fra de skandinaviske Stater-en Del fra "De forenede Stater", og nogle af de islandske Dampskibsselskabs Skibe blev sat ind paa Ruten til New York. Men det kneb med at skaffe amerikansk Valuta, hvorfor Importen herfra dog blev meget begrænset.

Den 9. April 1940 standsede al Forbindelse med Störstedelen af det europæiske Kontinent. Den 10. Maj blev Island besat af engelske Tropper - og derved forsvandt Forestillingen om "Eneboeren i Atlanterhavet" - Drømmen om at Landets isolerede Belliggenhed alene vilde kunne holde Island udenfor Krigsbegivenheder.

Denne Militærbesættelse, som i Juli 1941 efterfulgtes af en amerikansk Besættelse efter Aftale, betød en voldsom Efterspørgsel efter Arbejdskraft til forskellige Byggearbejder bl. a. Flyvepladser. Endvidere medførte det en Beskæftigelse af mange Mennesker ved indirekte Ydelser til Militæret. Byggeperioden varede til Slutningen af 1942. Paa dette Tidspunkt regnede man med, at der var 100.000 Soldater i Landet, hvor Befolkningen var 125.000 Mennesker.

Efter den amerikanske Besættelse i Juli 1941 blev der afsluttet en Handels- og Betalingsoverenskomst med "De forenede Stater", hvorefter en Del af Betalingen for de Produkter, som Island solgte England, blev ydet i Dollars og hvorefter Amerika udlejede Fragtskibe til Island. Fra December 1941 strömmede Varerne til Island fra Amerika, hvilket fortsatte under hele Krigen. Der har aldrig været saa mange Varer i Island som i disse Aar og der har ikke været Mangel paa nogetsomhelst. Tiltrods for denne store Vareimport var Handelsbalancen dog stadig positiv, omend Overskudet ikke var stort. Fra 1942 har der været et stort Boligbyggeri for islands Regning og en stor Udvidelse af Industrieanlæg og Produktionsanlæg paa alle Omraader. Reykjaviks Vandkraftstation er blevet udvidet fra 12000 HK til 20000 HK, Akureyris fra 2000 til 6000 HK, Siglufjord - Byen med de store Sildeoliefabriker - har bygget et Vandkraftanlæg paa 2400 HK, som nu skal udvides til ca. 6000 HK. Dette sidste Anlæg er projekteret og bygget af danske Ingeniører. I Aar er der desuden paabegyndt Udförelsen af et Vandkraftanlæg paa

Vestlandet paa ca. 5500 HK. Endvidere blev det tidligere omtalte Opvarmingsanlæg for Reykjavik - hvis Udførelse var blevet standset paa Grund af Materiale-mangel - fuldført med amerikanske Materialier men af de danske Ingeniører, som havde paabegyndt det. Dette Anlæg er et af Verdens smaa Vidundere - især i disse Tider med den store Kulmangel. Af nye Industri-anlæg skal nævnes, at der spredt ud over hele Landet er bygget mange moderne Køle- og Frysehuse, som benyttes til Hurtig-frysning af Fisk og Kød. Dette har betydet en værdifuld ny Eksportvare, nemlig den hurtigfrosne pakkede ferske Fisk, som er meget efterspurgt i England og som ogsaa har fundet Mædd i Amerika. Der er ikke blevet fremstillet megen Klipfisk i Krigsaarene og det er meget tvilsvomt, om de tabte Markeder herfor atter kan indvindes.

Offentlige Anlæg som Veje, Broer og Havne er blevet stærkt udvidet med Anvendelse af moderne amerikanske Maskiner. Der er saaledes sket en rivende Udvikling i al Erhvervsvirksomhed i Land, men Fiskeriflaaden og Handelsflaaden har lidt store Tab, som langt fra er blevet erstattet. Før Krigen ejede Island 9 Skibe større end 1000 Br. R.Tons, heraf er 4 gaaet tabt, foruden en Del Trawlere og Fiskekuttere. Af de sidstnævnte er der indkøbt nogle i Sverige, som sandsynligvis vil blive leveret i Løbet af dette Aar. Vanskeligere er det at skaffe nye Fragtskibe og Fiske-trawlere, men der arbejdes selvfølgelig energisk derpaa.

Til trods for Handelsomsætningens relativt lille aarlige Overskud er de udenlandske Tilgodehavender steget voldsomt, hvilket hidrører fra Besættelseshærens store Forbrug af Arbejdskraft i selve Landet. I For-aaret 1945 udgjorde de udenlandske Tilgodehavender ca. 700 Mill. isl.Kr., Halvdelen i Sterling, Halvdelen i Dollars. Dette er jo en stor Mod-sætning til 1939, hvor den udenlandske Gæld udgjorde ca. 50 Mill.Kr. og betød en stor Byrde for Samfundet. Den indenlandske Opsparing er ligeledes steget meget, fra mindre end 100 Mill. Kr. i 1939 til ca. 600 Mill. Kr. i 1945. Dette sidste har betydet, at det store Byggeri i Island i disse Aar er blevet financieret alene med indenlandsk Kapital.

Den store Efterspørgsel efter Arbejdskraft resulterede selvfølgelig i en stærk Stigning af Arbejdslønnen. Grundlønnen er steget 60 til 90 % men hertil kommer en voldsom Stigning paa Grund af Dyrtiden, som allerede i 1942 var steget med 80 % i Forhold til Januar 1939 og som i de følgende

Aar vedblev med at stige, indtil Pristallet i 1945 var 275. Det er derfor meget høje Tal, som der i Dag regnes med i Island. En ufaglært Arbejdsmand har 6.75 i. Kr. i Timen, en Haandværker 10-12 i. Kr., Söfolkene paa Fisketrawlerne har Andel i Udbyttet og har hidtil tjent overmaade meget, ligesaadan med Folkene paa Handelsflaaden. Lönningerne er jo meget afhængig af Dyrtidstillæget, men dette atter afhængig af Fragt og især af indenlandske Fødevarer. Og her er der en Vanskelighed, fordi det islandske Landbrug producerer meget dyrt. Det har i alle Krigsaarene faaet store Statstilskud, baade til Eksporten og til Hjemmeforbruget, Detailprisen paa Smör er 22 i. Kr. pr. Kg. med et ringe Statstilskud, paa Lammeköd 6 ti 8 Kr. pr. Kg. med et stort Tilskud.

Det islandske Statsbudget har selvfølgelig ogsaa været meget paa- virket af Erhvervsforholdene. För Krigen var det aarlige Budget paa ca. 20 Mill. Kr. i 1944 paa ca. 125 Mill. Kr. Reykjavik Kommune havde i 1939 et Aarsbudget paa ca. 5 Mill. Kr., i 1944 var det paa 25 Mill. Kr.

Alle disse høje Omsætningstal har været mulige paa Grundlag af en meget stor Eksport af Fiskeriprodukter til høje Priser. Kapitalfor- øgelsen hidrører væsentligt fra Følgerne af den militære Besættelse. Endnu i Aar er Eksportpriserne høje, men hvad Fremtiden bærer i sit Sköd kan ingen vide i Dag. Et hurtigt Fald i Priserne vil virke kata- strofalt, men dette er vistnok ikke sandsynligt. En Prissenkning over flere Aar vil give Mulighed for at tilpasse det indenlandske Lön- og Prisniveau derefter. Den nuværende Regering, som er sammensat af det store konservative Parti, Socialdemokratiet og Kommunisterne er gaaet ind for den Politik, at bruge en meget stor Del af Tilgodehavendet i Dollars til Indkøb af Industri- og Produktionsanlæg, Byggematerialier og Skibe for derved at reorganisere og modernisere Erhvervslivet til Bunds. Dette vil selvfølgelig give en Sækning af Produktionsomkost- ningerne, men det vil sikkert ikke være tilstrækkeligt. Först og frem- mest maa Dyrtidstallet bringes ned, og det kræver bl.a. en ændret Land- brugspolitik, dernæst maa Arbejdsydelsen föröges betydeligt, for det kan ikke nægtes, at Ydelserne er faldet stærkt med den store Efterspörg- sel efter Arbejdskraft.

Som mine Tilhørere vil forstaa, har den ökonomiske Udvikling i Island i Krigsaarene været modsat de fleste andre Landes Udvikling i

samme Tidsrum. Erhvervslivet har blomstret, der er strømmet Varer ind i Landet som aldrig før, Produktionsanlæggene er blevet fornyet. Fra at være en Debitor-Nation er det blevet en Kreditor-Nation med Penge tilgode hos de sejrende Magter. De andre nordiske Nationer skal imidlertid kun se med Tilfredshed paa denne Udvikling og ingen Misundelses Malurt bør blandes deri. Før Krigen maatte Island kæmpe med haarde økonomiske Vilkaar og maatte mange Gange søge financierel Hjælp netop hos de nordiske Stater. Nu kan Island betale sin gamle Gæld og kan ihvært Fald i den nærmest overskuelige Fremtid klare sig selv - ja endda efter bedste Evne hjælpe Andre, som nu i Foraaret, hvor der blev indsamlet 5-6 Mill. Kroner til Hjælp for nødlidende i Norge og Danmark, og ved at være Deltager i den internationale Hjelpeorganisation "Unrra".

Det islandske Folk er lidenskabeligt interesseret i Politik, og under de smaa Forhold bliver den indenrigske Politik meget Personlig præget og de politiske Ideer let identiske med de politiske Personer. Men det maa siges, at der i Krigsaarene i det store og hele har været ført en mere bevidst fælles Samfundspolitik end tidligere. Den største Del af Perioden har Regeringen været sammensat af flere Partier, som har forsøgt med mere eller mindre Held at gennemføre en Fællespolitik. Som i alle andre Lande er der sket et stort Ryk til Venstre, idet Kommunisterne har faaet en betydelig Fremgang, væsentligt paa Bekostning af Socialdemokratiet. For Tiden forsøges der som sagt et Samarbejde mellem det konservative Parti og Kommunisten plus Socialdemokrater med Udelukkelse af det radikale Bondeparti. Der er noget symbolsk heri, for uden Tvivl er Landbruget det islandske Samfunds store økonomiske Fremtidsproblem foruden naturligvis Tilpasninger af Løn og Priseniveauet. Island skal leve af Havets Produkter, dem skal de fiske, forædle og sælge ud i Verden. Landbruget maa omlægges til at forsyne Hjemmemarkedet med Mælk, Smør, Kød, Kartoffler og Grøntsager og maa væk fra den nuværende Overproduktion af Lammekød og Uld, som det i mange Aar har været umuligt at opnaa lønnende Priser for paa Verdensmarkedet hvorfor Erhvervet er blevet en økonomisk Byrde for det øvrige Samfund. Det skal blive interessant at se om det islandske Samfund kan løse denne store Opgave.

Det største politiske Spørgsmaal har i disse Aar været Ophævelsen af Forbindelsen mellem Island og Danmark - det er jo ogsaa den Sag, som

herhjemme har vakt mest Opmærksomhed om Island.

Jeg vil begynde med at fremhæve, at Island allerede fra 1918 var en uafhængig Stat, som var i Personalunion med Danmark og at der var oprettet en Forbundstraktat, ifølge hvilken der var fælles Udenrigspolitik og fælles Statsborgerrettigheder.

Forbundstraktat og Kongefællesskab var paa en Maade uafhængige af hinanden. I mangt og meget mindede Forholdet om Unionen mellem Norge og Sverige fra 1814 til 1905, hvor der dog ikke fandtes nogen Bestemmelse om Opsigelse. I den Dansk-Islandske Traktat var der 3 Aars Opsigelseførste Gang til 1943, 25 Aar efter Traktatens Oprettelse.

Islands Althing havde i 1928 og 1937 tilkendegivet, at man fra Islands Side ønskede Traktaten ophævet. Den 9. April og den 10 Maj 1940 viste med tydelig Klarhed den faktiske Umulighed af fælles Udenrigspolitik og dermed Kongefællesskab- hvert af Unionslandene var blevet besat af Modparterne i Krigen. Islands Regering overtog straks den 10 April Udenrigspolitikken og Kongens forfatningsmæssige Forpligtelser. I 1941 blev der udnævnt en Rigsforstander.

I Maj 1941 blev Forbundstraktaten opsagt med den Begrundelse, at Danmark ikke længere var i Stand til at varetage de islandske Anliggender i Henhold til Forbundsloven. Dette blev modsagt fra den danske Regerings Side, idet man fremhævede, at Forbundsloven forudsatte en Forhandling forinden Ophævelsen kunde finde Sted. Fra Islands Side hævdede man heroverfor, at Forhandling ikke kunde finde Sted paa Grund af Krigsforholdene, idet man maatte formode, at den danske Regering ikke vilde staa frit under en saadan. Man agtede derfor at ophæve Forbundstraktaten og indføre Republikken i 1943. Dette sidste vakte imidlertid en Del Modstand i selve Island, fordi man mente at Forbundslovens Opsigelsesbestemmelser burde overholdes. Endvidere henstillede den amerikanske Regering til den islandske Regering at følge de formelle Bestemmelser og derfor udskyde Ophævelsen til Sommeren 1944, og i saa Tilfælde vilde denne Regering godkende Oprettelsen af Republikken Island.

Efter langvarige Diskussioner vedtog det samlede Althing i Februar 1944, at Forbundstraktaten skulde ophæves og Republikken indføres, og at denne Beslutning skulde forelægges alle Althingsvælgere til Godkendelse eller Forkastelse, og at Beslutningen, saafremt den blev godkendt, vilde være

i Kraft, naar Althinget paany havde godkendt den efter den foretagne Folkeafstemning. Dette blev meddelt det danske Udenrigsministerium - der var paa dette Tidspunkt ingen dansk Regering ^{som} -/henholdt sig til den tidligere Regerings Udtalelse angaaende Önskeligheden af en Forhandling, inden Ophævelsen fandt Sted. Der fandt endvidere en Telegramudveksling med Kongen Sted. Det islandske Folk havde imidlertid bestemt sig for Ophævelsen og bekræftede det ved en Folkeafstemning, hvor 99 % af de afgivne Stemmer sagde JA til Ophævelsen af Forbundstraktaten og 97 % sagde JA til Indførelsen af Republik. Valgdeltagelsen var meget stor 98 1/2 %. Derefter vedtog Althinget atter eenstemmigt de to Forslag, og den 17. Juni 1944 indførtes den islandske Republik ved et Althingsmöde paa det tusindaarige Lovsted Thingvallasletten. Samtidigt valgtes Rigsforstanderen, den tidligere islandske Gesandt i Danmark, Sveinn Björnsson til Præsident.

Hvorfor valgte det islandske Folk nu denne eensidige Ophævelse af Forbundet med Danmark uden Forhandling ?.

Med Hensyn til Forbundskontrakten havde det islandske Folks Stilling været klar i lange Tider. Man önskede den ikke forlænget. Angaaende Kongefællesskabet havde der ikke för Krigen været nogen tydelig Tilkendegivelse heraf, men det laa i Sagens Natur, at saafremt der ikke var nogen Forbundstraktat med fælles Udenrigspolitik, saa vilde Konge fællesskabet være en Utopi og ikke önskeligt, hverken fra dansk eller islandsk Side. Selvfölgeligt kunde der tænkes en Overgangsperiode ^{men med fælles Konge} uden Traktat, /nemlig saalange den nuværende Konge levede. Hos en ringe Del af det islandske Folk var man ogsaa inde paa denne Tanke, men den overvejende Del mente imidlertid at være i sin gode Ret til at faa det hundredaarige önske om fuld Selvständigkeit opfyldt, naar blot man fulgte de i Traktaten fastsatte formelle Bestemmelser. Tiden og Begivenhederne havde saa tydeligt vist, at Island maatte klare sig selv helt og holdent, uden Hjælp fra det danske Udenrigsministerium og uden Konge. Dertil kom, at Verdensbegivenhederne i 1941 - 43 - især den tyske Krig imod Rusland, den amerikanske Besættelse af Island ifölge Overenskomst, Amerikas Indtræden i Krigen, Udtalelser fra Tyskland og Quisling -Norge om de fremtidige Forhold i Nordatlanten, naar Tyskland sejrede, og endelig den danske Regerings vakkende Stilling overfor Verdenspolitiken i 1941 - 42, havde

overbevist det islandske Folk om at det maatte tage sin frentidige Skæbne helt i sin egen Haand. De to store anglo-amerikanske Magters Tilbud om Godkendelse virkede desuden i allerhøjeste Grad stimulerende paa denne Indstilling.

Man mente ikke at have Raad til at være "large" f. Eks. med Hensyn til et midlertidigt Kongefællesskab, man ønskede at benytte den Lejlighed som nu gaves til at befri sig selv for de Mindreværdskomplekser, man i Aarhundreder havde gaaet rundt med overfor Danmark, og til at skabe fuld Klarhed over Landets statsretlige Stilling, naar Freden engang kom. Man haabede endvidere, at det danske Folk, som selv stod i en Kamp paa Liv og Død for frentidig Selvstændighed, vilde forstaa den lille Nations Önsker.

Derfor valgte det islandske Folk saa eenstemmigt at bryde Forbindelsen med Danmark og deres Konge. Ikke fordi Menigmand i Almindelighed nærede uvenlige Fölelser imod det danske Folk og fölte en Afhängighed af den danske Stat, som man vilde frigöre sig for. Saadane Fölelser fandtes, men de hidrörte fra de gamle Mindreværdskomplekser og fra den lange og gode Hukommelse, som Nationer med en lang og sejg Selvstændighedskamp er i Besiddelse af, men ikke fra den nutidige Opfattelse af Forholdet til Danmark. Der er mange virkelig oprigtige Venner af Danmark i Island - det smukkeste Bevis herfor fik vi den 5 Maj i Aar, da man overalt i Island fejrede Danmarks Befrielse - spontant og uden Forberedelse af nogen Art - paa den smukkeste og mest overbevisende Maade.

Og det islandske Folk nærer meget varme Fölelser og en dyb Respekt for Kong Christian. Kongens Telegram den 17. Juni 1944, hvori han omend med Beklagelse accepterede dets islandske Folks Beslutning, virkede som Balsam paa Islendingenes Sind og vakte en enestaaende Begejstring. Men disse Fölelser er sikkert mere overfor Personen og overfor den danske Konge, end overfor Begrebet den islandske Konge. Dette har sikkert altid været noget fjernt og uvirkeligt for en almindelig Islending - i Modstrid med hans egentlige Opfattelse af Statsoverhoved. Desuden var den islandske Konge nu engang ikke af deres eget Köd og Blod. Hele denne Opfattelse blev afgörende for Kongefællesskabet.

Til Slut vil jeg udtale, at jeg haaber at mine Landsmænd vil forstaa at tage Afskeden med Forbundslandet Island uden Bitterhed, med

Kultur og Anstand som det sønner sig et gammelt frit Folk, selvom vi ikke er enige med den Form og Ivrighed som Afbrydelsen fandt Sted under. Vi er dog i dette Forhold de mange og de ældre, og vi har nu efter Krigens Afslutning saa mange store Opgaver at tage fat paa, at vi ikke har Raad til at have Komplekser i Forholdet til et andet nordisk Folk. En Bitterhed i Danmark overfor Island vil betyde, at det islandske Folk atter vil faa Fornemmelse af, at vi ikke forstaar den og ikke ønsker at tilfredsstille dem. Det er nu engang saadan med de ganske smaa Folk og de meget unge selvstændige Nationer, at de er meget følsomme, og Krigstiden har forstærket Islandingenes Selvfølelse overmaade meget. Iövrigt vil jeg hævde, at set fra et fornuftmæssigt dansk Standpunkt, er det en Fordel for den danske Nation, at Island selv har afgjort sin fremtidige Stilling indenfor Nationernes Række, idet der kan opstaa betydningsfulde udenrigspolitiske Spöragsmaal angaaende Island - som iövrigt allerede er fremme i den amerikanske Presse - som Island nu selv alene maa tage Stilling til, og hvor det mindste Fællesskab med Danmark kunde have foraarsaget Komplikationer og Utilfredshed, som vilde være gaaet ud over Forholdet mellem de to Folk i Fremtiden.